

ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я.ГОРБАЧЕВСЬКОГО
МОЗ УКРАЇНИ”
Кафедра хірургії №2

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

_____ Проф. А.Г. Шульгай

“ _____ ” _____ 2016 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХІРУРГІЯ
для студентів ІІІ курсу**

Напрямок підготовки: 1201 Медицина

Спеціальність: 7.12010005 «стоматологія»

Факультет: стоматологічний

2016 – 2017 навчальний рік

Розробники: проф. І.К. Венгер, доц. А.Р. Вайда

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хірургії №2

Протокол від “29” червня 2016 року № 1

Завідувач кафедри
хірургії №2

Проф. І.К. Венгер

Тернопіль – 2016

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань <u>1101 Медицина</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>7.110106 «стоматологія»</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		VI- й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,5 самостійної роботи студента – 1,8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>спеціаліст</u>	Лекції	
		10 год.	
		Практичні	
		30 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 66,6 : 33,4

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою є формування у студентської молоді основ клінічної дисципліни та морально-деонтологічних принципів медичного фахівця. Студенти повинні оволодіти основами організації та роботи хірургічного стаціонару, оволодіти знаннями з дисципліни та засвоїти і відпрацювати практичні навички та окремі лікарські маніпуляції. Вони повинні отримати базові знання з хірургії та оволодіти принципами обстеження пацієнта з хірургічною патологією. Це дозволить в подальшому орієнтуватися в клінічних умовах та продовжити вивчення хірургічних дисциплін.

Завдання:

- сформувати комунікативні та морально-деонтологічні навички медичного фахівця і принципи фахової субординації у хірургії;
- вивчити основні положення організації та роботи хірургічного відділення;
- вивчити та засвоїти основні теми з курсу хірургії;

- засвоїти правила проведення клінічного обстеження хворого, вміти інтерпретувати результати обстежень та формувати діагноз.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- етіологію, патогенез, клінічну картину, діагностику, лікування захворювань щитоподібної та молочної залоз; етіологію, патогенез, клінічну картину, діагностику, лікування нагнійних захворювання легень і плеври, захворювання стравоходу; етіологію, патогенез, клінічну картину, діагностику, лікування гриж живота, гострий апендицит; етіологію, патогенез, клінічну картину, діагностику, лікування гострого холециститу. Гострого панкреатиту; етіологію, патогенез, клінічну картину, діагностику, лікування захворювання судин.

вміти:

- аналізувати результати обстеження стоматологічних хворих при загальній хірургічній патології; - демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у загальній хірургії;
- застосовувати методи статистичного аналізу медико-біологічних даних;
- проводити обстеження пацієнта із зубощелепними аномаліями та деформаціями;
- визначати найбільш поширені клінічні симптоми і синдроми в клініці хірургічних хвороб;
- визначати тактику ведення стоматологічного хворого при найбільш поширених хірургічних захворюваннях та їх ускладненнях; – надавати невідкладну медичну допомогу при невідкладних станах у хірургії.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ХІРУРГІЯ (Захворювання шиї, грудної клітки, черевної порожнини, периферичних судин). 1. Захворювання щитоподібної і молочної залоз. Захворювання органів грудної клітки. Конкретні цілі:

- визначити основні хірургічні захворювання щитовидної залози, класифікацію патології, основні клінічні прояви, а також принципи їх лікування.
- класифікувати захворювання молочної залози, ідентифікувати клінічні особливості перебігу гострих, дисгормональних захворювань та раку молочної залози; оволодіти методами консервативного лікування, визначити показання до оперативного втручання та його варіанти
- засвоїти класифікацію, клінічні особливості перебігу захворювань легень та плеври, раку легень, провести діагностику і диференційну діагностику, використовуючи клінічні і додаткові методи дослідження, визначити методи їх консервативного і оперативного лікування.
- класифікувати захворювання стравоходу, вивчити клінічні особливості перебігу, провести діагностику і диференційну діагностику захворювань стравоходу та раку стравоходу, використовуючи клінічні і додаткові методи дослідження, спланувати методи консервативного лікування, визначити показання до оперативного втручання та його способи;

2. Захворювання органів черевної порожнини (грижі живота, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит). Захворювання судин (артерій, вен).

Конкретні цілі:

- класифікувати різновиди гриж передньої черевної стінки та рідких видів гриж, провести діагностику і диференційну діагностику ускладнених гриж, визначити метод оперативного лікування;
- вивчити клінічні особливості перебігу гострого апендициту, вміти провести диференційну діагностику гострого апендициту та іншої гострої хірургічної патології органів черевної порожнини, використовуючи клінічні і додаткові методи дослідження, знати хід оперативного втручання;
- діагностувати ознаки ускладнень гострого апендициту;
- визначити клінічні особливості перебігу захворювань жовчного міхура та жовчновивідних проток, провести діагностику і диференційну діагностику, використовуючи клінічні і додаткові методи дослідження, засвоїти методи оперативного і консервативного лікування;

- знати особливості малоінвазивної хірургії, зокрема, оперативного втручання – відеолапароскопічної холецистектомії.
- вивчити класифікацію захворювань підшлункової залози, провести діагностику і диференційну діагностику гострого панкреатиту та його ускладнень, використовуючи клінічні і додаткові методи дослідження
- визначити клінічні особливості перебігу гострого панкреатиту, лікувальну тактику, консервативну терапію, показання до оперативного втручання та його варіанти при гострому панкреатиті та його ускладненнях
- ідентифікувати рак підшлункової залози та визначити лікувальну тактику.
- визначити клінічні особливості перебігу захворювань венозного та артеріального периферійного русла; провести діагностику і диференційну діагностику захворювань периферійних судин, використовуючи клінічні і додаткові методи дослідження, спланувати методи консервативного і оперативного лікування;

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За ня тт «	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		денна форма					
		усього	у тому числі				
			л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	
РОЗДІЛ 1. ХІРУРГІЯ (Захворювання ший, грудної клітки, черевної порожнини, периферичних судин).							
1 Захворювання щитоподібної і молочної залоз. Захворювання органів грудної клітки.							
1	Тема 1. Ендемічне та спорадичне воло.	7	1	2			4
2	Тема 2. Захворювання молочної залози.	7	1	2			4
3	Тема 3. Гострий гнійний плеврит.	7	1	2			4
4	Тема 4. Захворювання стравоходу.	7	1	2			4
	Разом за 1	28	4	8			16
2. Захворювання органів черевної порожнини (грижі живота, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит). Захворювання судин (артерій, вен).							
5	Тема 5. Загальна герніологія.	7	1	2			4
6	Тема 6. Гострий апендицит.	7	1	2			4
7	Тема 7. Жовчно-кам'яна хвороба.	7	1	2			4
8	Тема 8. Гострий панкреатит.	7	1	2			4
9	Тема 9. Гострий перитоніт.	4		2			2
10	Тема 10. Гостра кишкова непрохідність.	4		2			2
11	Тема 11. Хвороби печінки	4		2			2
12	Тема 12. Захворювання тонкої та товстої кишки.	4		2			2
13	Тема 13. Захворювання м'яких тканин промежини	4		2			2
14	Тема 14. Тромбофлебіти. Флеботромбози.	7	1	2			4
15	Тема 15. Облітеруючий атеросклероз.	7	1	2			4
	Разом 2	52	6	22			34
	ІНДЗ – не передбачено	-		-			-
	Усього годин	90	10	30			50

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№з/п	Назва теми	Кількість годин
ХІРУРГІЯ (Захворювання ший, грудної клітки, черевної порожнини, периферичних судин).		
1.	Захворювання щитоподібної і молочної залоз.	2
2.	Нагнійні захворювання легень і плеври. Захворювання стравоходу.	2
3	Грижі живота. Гострий апендицит.	2
4.	Гострий холецистит. Гострий панкреатит.	2
5.	Захворювання судин.	2
Всього		10

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Ендемічне та спорадичне волю. Тиреотоксикоз. Дифузне токсичне та вузлове токсичне волю. Тиреодити. Струмїти	2
2	Тема 2. Захворювання молочної залози. Гострий мастит. Дизгормональні захворювання молочної залози. Рак молочної залози.	2
3.	Тема 3. Гострий гнійний плеврит. Емпієма плеври. Абсцес і гангрена легень. Рак легень.	2
4.	Тема 4. Захворювання стравоходу. Дивертикули стравоходу. Езофагіти. Пошкодження, сторонні тіла стравоходу. Кардіоспазм. Опіки, рубцеві звуження стравоходу. Рак стравоходу.	2
5.	Тема 5. Загальна герніологія. Пахвинна, стегнова, пупкова, післяопераційна, діафрагмальна та рідкі види гриж. Ускладнення гриж.	2
6	Тема 6. Гострий апендицит. Ускладнення гострого апендициту.	2
7	Тема 7. Жовчно-кам'яна хвороба. Гострий холецистит. Хронічний холецистит. Малоінвазивна хірургія.	2
8	Тема 8. Гострий панкреатит. Ускладнення гострого панкреатиту. Рак підшлункової залози.	2
9	Тема 9. Гострий перитоніт. Клінічна картина, діагностика та диференційна діагностика, тактика лікування. Відмежований перитоніт. Окремі клінічні форми перитоніту.	2
10	Тема 10. Гостра кишкова непрохідність. Етіопатогенез, класифікація, клініка, діагностика та диференційна діагностика, тактика лікування.	2
11	Тема 11. Хвороби печінки, захворювання позапечінкових жовчних протоків, постхолецистектомічний синдром.	2
12	Тема 12. Захворювання тонкої та товстої кишки. Хвороби прямої кишки	2
13	Тема 13. Захворювання м'яких тканин промежини	2
14	Тема 14. Тромбофлебіти. Флеботромбози. Посттромбофлебітичний синдром. Варикозна хвороба нижніх кінцівок	2
15	Тема 15. Облітеруючий атеросклероз. Облітеруючий ендартеріїт. Хвороба Рейно. Синдром Леріша і Такаясі.	2
Всього		30

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ендемічне та спорадичне воло.	4
2	Захворювання молочної залози.	4
3	Гострий гнійний плеврит.	4
4	Захворювання стравоходу.	4
5	Загальна герніологія.	4
6	Гострий апендицит.	4
7	Жовчно-кам'яна хвороба.	4
8	Гострий панкреатит.	4
9	Гострий перитоніт	2
10	Гостра кишкова непрохідність	2
11	Хвороби печінки	2
12	Захворювання тонкої та товстої кишки.	2
13	Захворювання м'яких тканин промежини	2
14	Тромбофлебіти. Флеботромбози.	4
15	Облітеруючий атеросклероз.	4
Всього		50

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ

Не передбачено

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, задачі.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи:

аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Форми контролю і оцінювання дисципліни

При оцінюванні знань студентів надається перевага стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове, комп'ютерне), структуровані письмові роботи, структурований контроль практичних навичок.

Оцінка з дисципліни визначається як оцінка за модуль, за яким структурована навчальна дисципліна.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності та оцінки підсумкового модульного контролю і виражається за 200 бальною системою.

Форми контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

Форми поточного контролю:

Теоретичні знання – тестові завдання, комп'ютерне тестування, індивідуальне опитування, співбесіда, письмові роботи.

Практичні навички та уміння – самостійне виконання індивідуальних завдань та вміння робити висновки, уміння самостійно виконувати окремі операції, написання схем та алгоритмів. Підсумковий контроль здійснюється на основі теоретичних знань, практичних навичок та умінь.

Підсумковий контроль засвоєння модуля відбувається по завершенню вивчення блоку відповідних змістових модулів шляхом тестування і вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів. **Форми підсумкового контролю:**

Теоретичні знання – система питань письмового та комп'ютерного тестування. *Практичні навички та уміння* – здача практичних навичок згідно матрикулів.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Студенту за кожний етап практичного заняття (практична частина, семінарське обговорення, письмовий контроль) виставляється оцінка за 12-бальною шкалою. Потім виводиться середнє арифметичне значення трьох оцінок, яке виставляється в журнал.

На практичній частині за кожен етап роботи виставляється оцінка наступним чином:

1. На початку практичної частини студенти повинні допуститися до проведення практичної роботи (вони повинні знати хід проведення практичної частини заняття та ін.). За цей етап студент може максимум набрати 2 бали.

2. За виконанням практичної роботи ретельно слідкує викладач, в кінці він оцінює одержаний результат. Максимум за даний вид роботи студент може отримати 4 бали.

3. Захист практичної роботи. На цьому етапі студент може отримати максимум 6 балів. В кінці практичної частини викладач виводить середнє арифметичне з кожної оцінки за частини занять і виставляє її кожному студенту.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

№	Розділ №1 (поточне тестування)	Оцінка
1		
	Заняття 1	12
	Заняття 2	12
	Заняття 3	12
2		
	Заняття 4	12
	Заняття 5	12
	Середній бал за заняття переводиться у шкалу оцінювання	120 балів
	Підсумковий контроль засвоєння модуля	80
	РАЗОМ сума балів	200

Мінімальний середній бал, з яким студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – 4 бали.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля, дорівнює 120 балам. **підсумковий контроль:**

підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового контролю має бути стандартизованою і включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми контролю з основ економічної теорії визначаються у робочій навчальній програмі.

Максимальна сума балів підсумкового контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менш **50 балів**.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з хірургії виставляється лише тим студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Кількість балів, яку студент набирає з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з модулів дисципліни і підсумкового контролю засвоєння розділу № 1.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового контролю).

Конвертація кількості балів хірургії у оцінки за шкалою ECTS та 4-ри бальною (традиційну)

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у шкалу ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Відсоток студентів визначається на виборці студентів даного курсу в межах відповідної спеціальності.

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальною шкалою таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	«5»
B, C	«4»
D, E	«3»
FX, F	«2»

Оцінка з дисципліни FX та F («2») виставляється студенту, якому не зараховано хоча б один модуль з дисципліни.

Оцінка FX («2») виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали модульний підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового модульного контролю, не більше 2-ох разів, під час зимових канікул та впродовж двох (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного модуля, або не набрали за поточний навчальну діяльність з модуля мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	A	відмінно	зараховано
	B	добре	
	C		
	D	задовільно	
	E		
	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням
		дисципліни	дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Матеріали підготовки до семінарських занять
2. Матеріали підготовки до лекцій.
3. Презентації лекцій.
4. Методичні вказівки до семінарських занять.
5. Варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів.
6. Тестові завдання для підсумкового тестового модульного контролю.
7. Тестові завдання для щоденного контролю.
8. Варіанти теоретичних питань для самостійного вивчення.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література	
1	Лисенко Б.П., Шейко В.Д., Хіміч С.Д. Хірургія // Київ, «Медицина», 2010, 712с.
2	Факультетська хірургія // за ред. В.О. Шідловського, М.П. Захараша –Тернопіль, Укрмедкнига 2002 – 544с.
3	Хирургия: пер. с англ. доп. //гл. ред. Ю.М. Лопухин, В.С. Савельев – М: ГЭОТАР МЕДИЦИНА, 1997. – 1070с.
4	Шмитт В., Хартиг В., Кузин М.И. Общая хирургия. В 2 томах. - М.: Медицина, 1985.
5	Гребенев А.Л., Шептулин А.А. Основы общего ухода за больными. Москва, 1991.
6	Пропедевтика хірургічних захворювань // Навчальний посібник для студентів. Під редакцією В.О. Шідловського. – Тернопіль, 1994. – 264 с
7	Методика обстеження хірургічного хворого / під ред. М.О.Ляпіса. Тернопіль, 2000.
8	Слинчак С.М. и др. Онкология. - К.: Вища шк., 1989. - 399 с.
9	Клиническая хирургия. Под ред. Р. Кондена и Л. Найхуса. Пер. с англ. – М., Практика, 1988. – 716с.
10	Клиническая хирургия. Под ред. Ю.М. Панцирева. - М.: Медицина, 1988. - 640с.
11	Хирургические болезни. Под ред. М.И. Кузина. - М.: Медицина, 1995. - 637с.
Додаткова література	
1	Гостищев В.К. Общая хирургия. Москва, 1997.- 672 с.
2	Петров С.П. Общая хирургия // Санкт-Петербург, 2002, 750 с.
3	Хірургічні хвороби (для лікарів-інтернів). В.С. Шевченко, М.С. Скрипніков, К.С. Терновий, С.І. Дубінін. – Полтава, 1995. – 350 с.
4	Шалимов А.А., Саенко В.Ф. Хирургия пищеварительного тракта. К.: Здоров'я, 1987. - 565с.

5	Черенько М.П., Ваврик Ж.М. Загальна хірургія // Київ, "Здоров'я", 2004.- 422 с.
6	Загальна хірургія / за ред. С.П.Жученка, М.Д.Желіби, С.Д.Хіміча. Київ, "Здоров'я", 1999.

13. Інформаційні ресурси

1. [Матеріали для підготовки студентів до практичних занять.](#) 2. [Матеріали для підготовки студентів до лекцій.](#)